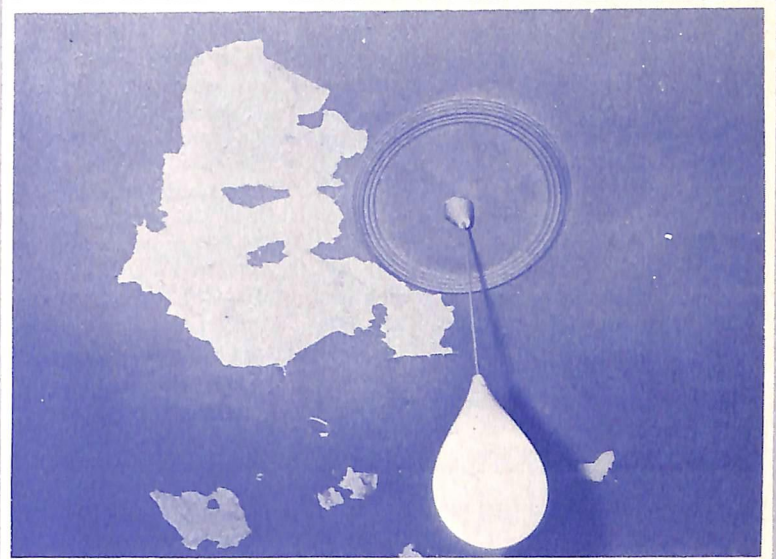

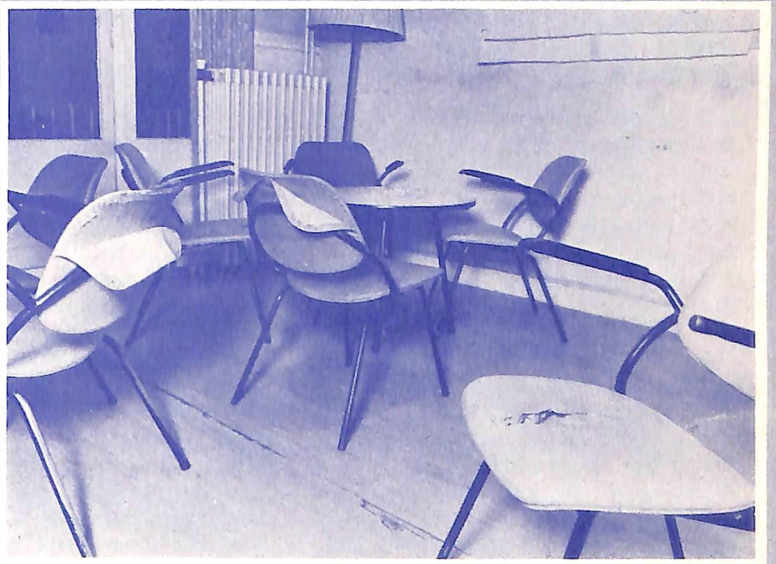
Coornherthuis in nood

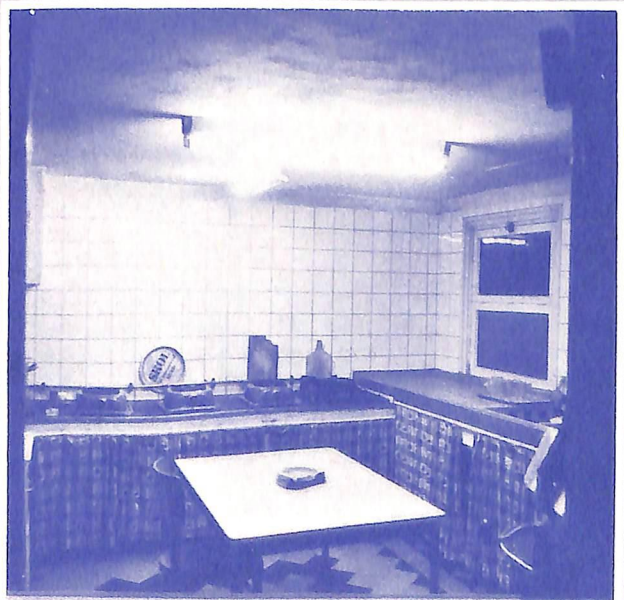
Vloerbedekking in één van de slaapzalen

Het plafond in de studiezaal, 2e conf.kamer.

Onze stoelen in de studiezaal.

Onze keuken in de kelder, waar 3 x per dag voor soms 40 à 50 mensen de maaltijd moet worden bereid. Trapje op, trapje af.

Nog een beeld van één van de slaapzalen.

Hoofdbestuur

De vergadering van 18 oktober telde weer eens vrij veel afwezigen (5) en géén gasten. Een overzichtelijk gezelschap dus.

Eerst het bericht dat na P. A. Pols, de vroegere Centraal Geestelijk Raadsman bij Justitie, die vorig jaar overleed, nu ook Mevrouw Pols-Sandifort is overleden. Onze deelneming ging en gaat naar de nabestaanden.

Het hoofdbestuur was nog al verontwaardigd over de terugval op oude stukken door de R.K. bisschoppen in Nederland, inzake geprovoceerde abortus. Daar is een verklaring uit voortgekomen. Mij persoonlijk was hij wat te scherp, maar de anderen waren er wel gelukkig mee. Het is natuurlijk ook een nare zaak als – onder andere – een heel stuk moderniserende wetgeving, waar het trouwens toch al niet zo fleurig meer mee stond, verder in gevaar wordt gebracht. Wij menen dat met name de vrouw recht heeft op abortus als laatste redmiddel.

De regionale discussiedagen over het

onderwerp overlevingsproblematiek zijn minder bezet dan met vorige regionale dagen wel het geval is geweest. Maar er moeten er nog enkele komen, ietsvoor u? Voorts werd er een nog al lange lijst doorgenomen van namen van mogelijke kandidaten voor het hoofdbestuur. We gaan op het komende congres weer een flink aantal vacatures krijgen, en het zal niet gemakkelijk zijn om allemaal schapen met vijf telkens weer verschillende poten te vinden. En al die poten moeten in totaal nog een goede combinatie gaan vormen ook. Aan de gemeenschappen is eveneens gevraagd om namen te noemen. Polsingen zijn er nog niet verricht, maar dat moet nu wel spoedig beginnen.

Voor de goede orde: de procedure is dat het hoofdbestuur met een voorstel komt voor een nieuw hoofdbestuur. Dit voorstel wordt zo tijdig gepubliceerd, dat de gemeenschappen nog andere kandidaten kunnen stellen; dat is nu in januari. Wanneer uit de gemeenschappen thans dus namen worden genoemd dan zijn dat geen kandidaatstellingen, maar wordt het blikveld van het hoofdbestuur ermee verruimd.

Wij hopen dat wij op deze wijze veel

medewerking krijgen, want zo'n hoofdbestuur moet vele elementen omvatten: verschillende streken van het land, ervarenen in het bestuur van de gemeenschap, mensen uit een verscheidenheid van wetenschappen en beroep, mensen van nationale – of zelfs internationale – naam.

Nu wij weer een Gewest Zuid Holland hebben kan het ook best regionale benoemingen gaan doen. De Prov. Raad voor de Ruimtelijke Ordening in Zuid Holland vraagt om een aanvulling (vervanging) uit onze kring. Het verzorgen van een voorstel voor deze benoeming gaat dus naar het Gewest.

Aan het einde van de avond werd er nog een stukje commentaar op het Humanistisch Perspectief aangebreed. Dit was op het punt Fundamentele gelijkwaardigheid van alle mensen. Wichers schreef hier een bladzijde over. Dit was de tweede lezing, waar nog enkele opmerkingen over kwamen. In het licht daarvan wordt de eindtekst gemaakt en aan de overige commentaren toegevoegd.

Volgende vergaderingen: 15 en 29 november en 13 december.

Driebergen, 19 oktober 1974

Uit een ver land

U moet toch eens opletten, of u, als u in de komende maanden nog verder deze stukjes van mij leest, ook merkt of ze anders gaan worden.

Sinds kort is mijn leven op andere leest geschoeid en ik vraag me af, of dat nu ook in mijn bezigheden zichtbaar gaat worden.

Ik was dus tot voor kort, een bezige meneer, die veel deed op een druk instituut aan een bedrijvige universiteit.

Veel buitencontacten, volle agenda, veel zakenpost, eeuwig getelefoneer, overal met de auto heen rennen, vergaderen van vroeg tot laat. Ook in het weekend, of anders kranten, weekbladen, grammofoon, radio, televisie, nieuwe boeken. Veel kennissen, veel familie, vrienden, allemaal altijd met iets bezig, veel aanloop, veel weg. Poezen en honden.

U ziet het voor u, neem ik aan.

Nu is alles anders. Mijn vrouw en ik zitten, voor een jaar, samen in een ver land. Daar wonen wij

..... heel tevrede,
in een oude Keulse pot,
niet ver van zee.

We hadden wel het een en ander meegenomen, maar daarvan is onderweg de helft gegapt. Het huishouden is dan ook heel overzichtelijk.

Verder is het een rustige universiteit, een waardig instituut, geen buitencontacten, geen agenda, geen telefoon, geen zakenpost. Geen enkele vergadering, geen weekblad, geen krant (we verstaan de taal niet eens). Radio, grammofoon, noch televisie. Een honderdtal min of meer wetenschappelijke boeken en de opdracht er nog één bij te maken. Geen kennissen, geen familie, geen vrienden, wel gezellige post. Veel van wat er niet is zou, met wat moeite wel weer aan te halen zijn, maar dat hebben we nog niet gedaan. Ik lees en schrijf, mijn vrouw leest nooit, en tekent. We hebben wat simpele tijdverdrijvers, leren weer om brieven te schrijven. Als er in de post van thuis staat, dat er iets met Vredeling is, dan gaan we misschien naar de stad en proberen een Time of een Newsweek te kopen.

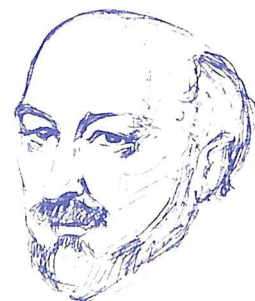
Niemand bepaalt onze dagindeling. Ook mogen we zondag op woensdag laten vallen en andersom. (Er is altijd wel een winkel open hier). Toch is het opvallend, hoe snel je weer een indeling maakt, waaraan je je houden gaat. Verder wandelen we nogal wat in de aantrekkelijke omgeving, we proberen de bus, één keer zijn we op visite geweest bij een leuk Canadees-Hollands-Engels gezin in de stad en daar gaan we nog eens weer heen. Tussen de middag doen we een dutje. We zijn dus in beroep en vrije tijd wel van het ene uiterste in het andere gevallen. Nogmaals, hoe zou dat nu gaan werken?

Wat je merkt, is dat je huwelijk toch wel anders is. Het is zo iets, als toen je

pas getrouwd was. Je denkt meer aan en over elkaar. Je moet ook wel, je komt elkaar de hele dag tegen. Er komt weer een heel gesprek op gang, nog wat stroefjes, maar het lijkt me een heel aardige vrouw eigenlijk.

Ik ga ook komiek genoeg meer aandacht aan het lichamelijke zelf besteden, wel wat laat, maar wie weet waar het nog goed voor is. Verder merk ik dat ik netter schrijf en zorgvuldiger lees.

Wat vooral zou moeten, is dat je na ging denken. Als je daar aanleg voor hebt, moet dat op een gegeven ogenblik natuurlijk wel gebeuren. Er is nog weinig over te zeggen, maar ik blijf optimist.

P. Thoenes

We zijn nu een maand bezig met de nieuwe stijl. Het bevalt ons goed, maar het is nog wel wat vroeg voor definitieve waarderungen. Het enige waar je al zeker van bent, is het heilzame wisselbadeneffect. Oude heilige koeien zakken langzaam in de sloot, nieuwe krabbelen aan de kant.

Meester Pennewip kijkt mij aan en zegt: Waar blijft de moraal? De humanistische moraal? Haastig doop ik opnieuw in: Wat dacht u van een humanistisch retraite-huis?

Er moet best hier of daar nog een Keulse pot staan.

P. Thoenes

Ons Coornherthuis

in financiële nood

Hiernaast ziet u een afbeelding van het Coornherthuis te Driebergen, het humanistisch vormingscentrum voor militairen, dat sinds 1962 duizenden dienstplichtigen heeft ontvangen om zich op basis van vrijwilligheid 2 à 3 dagen te verdiepen in allerlei maatschappelijke onderwerpen.

In dit herenhuis uit een voorbije tijd ontvangen wij ook nu nog tweemaal per week een groep militairen. In totaal zo'n 2000 à 2500 jonge mensen per jaar.

Dit vormingswerk geschiedt onder verantwoordelijkheid van het Humanistisch Verbond, dat daartoe subsidie ontvangt van het Rijk en op deze wijze in de gelegenheid wordt gesteld duizenden jongeren wat meer inzicht te geven in allerlei problemen van deze tijd, waarbij ons doel is een ruimte-scheppend proces op gang te brengen om te komen tot fundamentele vragen zoals:

Wie ben ik en wat moet ik doen om anno 1974 zinvol te kunnen functioneren?

Een bijzonder moeilijke, maar tegelijkertijd boeiende taak, die slechts tot optimale resultaten kan leiden indien aan een aantal voorwaarden is voldaan.

Eén van de eerste voorwaarden om dit werk te doen slagen is een redelijke accommodatie en een sfeervolle omgeving waarin het prettig is te toeven, waarin men zich als mens thuis kan voelen.

Dit geldt uiteraard zowel voor de gasten als voor het personeel, dat zich verantwoordelijk weet voor een goede ontvangst van onze militairen.

Op dit punt nu, verkeert het Coornherthuis in een deplorabele toestand. Sfeer en gezelligheid zijn er niet, daartoe ontbreekt de outillage. Het meubilair is voor een belangrijk gedeelte totaal versleten. De conferentiezaal, die tevens functioneert als eet- en recreatiezaal, is kil en koud; de leeszaal is door lekkage een miserabel hok; de slaapzalen zijn bergplaatsen, waar mensen alleen droog kunnen slapen.

De keuken is qua inrichting en uitrusting totaal verouderd. Het sanitair is ten enen male onvoldoende – twee w.c.'s en één doucheceel – waar soms gedurende twee à drie dagen 50 à 60 mensen gebruik van dienen te maken.

Een somber relaas misschien, dat nog gemakkelijk zou kunnen worden aangevuld met een aantal trieste opsommingen, maar als u de foto's goed bekijkt kunt u zich wel enigszins een beeld vormen van het interieur dat ons ter beschikking staat. Bovendien bent u van harte welkom, als u zich zelf wilt overtuigen.

Het is o.i. in ieder geval ver beneden de normen, die men aan een redelijk functionerend vormingscentrum behoort te stellen.

Omtrent de oorzaken, die tot deze situatie hebben geleid kan men uiteraard lang filosoferen.

De directeur van het Coornherthuis heeft in samenwerking met het Humanistisch Verbond een financieel beleid gevoerd binnen het kader van de subsidie-verlening, en gezien de beperkte financiële middelen zijn we alleen toegekomen aan de absoluut noodzakelijke onderhouds- en reparatiewerken aan het gebouw.

Bovendien is de subsidie in de jaren 1973 en 1974 onvoldoende aangepast bij de enorme stijging van de onderhoudskosten, de salariskosten, de sociale lasten, de verwarmingskosten en noemt u verder maar op.

Hierover wordt op dit moment in samenwerking met de R.K. en Prot. vormingscentra, die met dezelfde proble-

men worstelen, intensief overleg gepleegd met de Overheid.

Maar daarmee is en wordt ons probleem niet opgelost, want de Overheid gaat bij zijn subsidie-politiek uit van de veronderstelling dat een particuliere instelling – in dit geval ons Coornherthuis – ook financiële bijdragen ontvangt van zijn achterban.

Daarom nog eenmaal samengevat.

Ons Coornherthuis is qua outillage ver beneden peil.

Onze vormingsleiders en het overige personeel moeten daardoor werken onder moeilijke omstandigheden en met te weinig hulpmiddelen, waardoor het vormingsproces onvoldoende van de grond kan komen. In die zin schieten wij naar mijn gevoel tekort t.o.v. de taak, die wij ons als humanistisch vormingsinstituut gesteld hebben. Maar ook t.a.v. onze gasten, die je op een dergelijke wijze eigenlijk niet kunt ontvangen.

Gezien deze noodsituatie en onze doelstelling daarbij voor ogen houdend, acht ik mij verplicht en verantwoord u om een financiële bijdrage te vragen, opdat de kwaliteit van dit zo belangrijke vormingswerk niet nog verder wordt aangetast.

Bovendien lijkt het mij een belangrijke stimulans voor het personeel te ervaren dat u door een financiële bijdrage uw belangstelling toont voor ons werk, waardoor wij tevens onze gasten op een prettiger en meer verantwoorde wijze kunnen ontvangen.

Om de aankleding van het Coornherthuis weer op een redelijk peil te brengen en het personeel te helpen aan de noodzakelijk geachte hulpmiddelen voor het vormingswerk en de huishoudelijke diensten, hebben wij een bedrag van f 30.000 nodig.

Dat bedrag kan er komen, als u meteen uw girokaart ter hand neemt en uw bijdrage stort op **girorekening 480414** ten name van

Hoofdraadsman, Hoofdstraat 84, Driebergen.

Over zes weken zal ik u informeren over het resultaat van deze actie en te zijner tijd gaarne rekening en verantwoording afleggen over de wijze waarop wij uw bijdrage hebben besteed.

A. Zoetebier,
(Directeur Coornherthuis).

Aktuele zaken met betrekking tot het (openbaar) onderwijs II

C. J. de Ronde, voorzitter V.O.O.

Als gevolg van de Mammoetwet is de procedure om tot een school voor voortgezet onderwijs te komen verzwaard.

Men moet aan bepaalde getalsnormen voldoen voor een gemeente of een schoolbestuur een school toegewezen krijgt. In de praktijk is gebleken dat elke richting afzonderlijk niet of nauwelijks in staat was in een bepaalde stad of in een gebied tot schoolstichting te komen. Men stak dan wel de koppen bij elkaar en ging overleggen of er vanuit een bepaald kompromis niet samengewerkt kon worden. Dit gedwongen samengaan heeft in vele gevallen geleid tot een wel bevredigende gang van zaken, in andere gevallen echter tot een elkaar in de gaten houden.

Men kan het ook wat positiever benaderen, een ontmoetingsschool propageren waar de verschillende overtuigingen tesamen komen en met elkaar trachten, de kinderen te vormen tot bewuste mensen die open staan voor elkaar.

Maar hoe fraai dat wellicht ook moge klinken, het is vrijblijvend, het gaat uit van verdraagzaamheid, tolerantie. Dat mag in vroeger eeuwen een positief begrip geweest zijn, het is het nog!

Verlangt deze tijd niet meer dan het elkaar verdragen? Meer dan het respekteren van andermans standpunt?

Binnen de kringen van de voorstanders van de echte samenwerkingsschool worden als voordelen beschouwd een intensievere aktivering van het eigen levensbeschouwelijke milieu ten gevolge van de wisselwerking tijdens het proces van onderwijs en opvoeding. Voorstanders van de samenwerkingsschool gaan er van uit, dat deze school meer biedt dan de oude confessionele school, het verrijkt en verdiept de eigen levensbeschouwing.

Maar tevens leeft men vanuit de gedachte dat men met en voor elkaar verantwoordelijk is voor het onderwijs dat gegeven wordt.

- Maar dan willen de belanghebbenden hun invloed hebben op het bestuur;
- dan moeten zij wel het bestuur kunnen volgen, controleren en verantwoording kunnen eisen;
- dan moet de school wel open zijn voor leerlingen en docenten;
- dan moet er tussen bestuur en ouders, tussen schoolleiding en ouders wel een overlegsituatie bestaan.

Een groot struikelblok vormt de beheersvorm. Tegenwoordig richt men nogal gemakkelijk een stichting op. Maar het beroerde is, dat als de stichting er eenmaal is, de aangeslotenen, de belanghebbenden, lesgevers en ouders nauwelijks zodanige bevoegdheden kunnen worden toegekend, dat daardoor het beleid van het stichtingsbestuur bepaald kan worden.

Het bestuur blijft in de privaatrechtelijke sfeer en er is geen openbaarheid. Vandaar dat men in kringen van het openbaar onderwijs sterk aandringt gebruik te maken van een commissie bedoeld in de artikelen 61 en volgende van de gemeentewet, die de raad de mogelijkheid bieden een commissie in te stellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen en aan deze commissie de bevoegdheden van B en W gedeeltelijk of vrijwel geheel over te dragen.

Bij een dergelijke commissie kunnen belanghebbenden zelf bestuursleden voordragen, is de commissie verantwoording schuldig aan de gemeenteraad en via die aan de gemeenschap.

Het bezwaar bij het bijzonder onderwijs is dat deze school formeel een openbare

school is. Theoretisch heeft dan de gemeenteraad het recht de school op te heffen of de samenstelling van de commissie te veranderen. Maar waar de belanghebbenden zelf voor de bestuursleden van die commissie zorgen, doet het wat overdreven aan, als daar nu juist de bezwaren zouden liggen. Overigens heb ik de indruk, dat deze bezwaren voornamelijk op emotionele overwegingen berusten en de praktijk van een aantal scholen beheerd door een commissie van 61 zal wel bewijzen dat die bezwaren ongegrond zijn. Dat kan een kwestie van tijd zijn. De invloed van de ouders, de levensbeschouwelijke inbreng, de openbare verantwoordingsplicht zijn gegarandeerd.

Intussen gaat de tijd waarbij die emotionele bezwaren gelden wel door. Er wordt de laatste jaren gedacht aan een derde bestuursvorm, door de vroegere staatssecretaris Schelfhout „tertium” genoemd. Deze derde bestuursvorm, een zuiver juridische konstruktie, zou een grondwetswijziging behoeven. De Vereniging voor Openbaar Onderwijs staat niet afwijzend. Als via een G.W.-wijziging dit tertium kan worden ingevoerd, let wel, een bestuursvorm náást de beide bestaande, openbaar en bijzonder, kan dit beschouwd worden als een stap op weg naar die algemene school.

Maar als we toch bezig zijn met het wet-

geven. laat dan in het tertium ook de invloed en rechten van de ouders wettelijk vastgelegd worden. Want daarmee kom ik op het derde punt dat ik als aktueel beschouw, voor het openbaar onderwijs, maar toch ook weer in gelijke mate voor het bijzonder onderwijs, het vraagstuk van de ouderparticipatie. Iedereen is er toch voor? Jawel. Maar niet iedereen verstaat er hetzelfde onder. Ook ziet niet iedereen het verband met de twee vorige onderwerpen.

Ouderparticipatie betekent meer invloed van de ouders, het mee deelhebben aan allerlei schoolactiviteiten. Maar naast het meedenken en meedoen staat dan ook het meebeslissen. Opnieuw klinkt in Nederland de leuze: „de school aan de ouders”, maar nu heel anders dan in de vorige eeuw. Toen betekende het, dat ouders een school wensden, waar onderwijs gegeven werd in de traditie van het eigen geloof. Honderdduizenden ouders hebben grote offers gebracht tot in 1920 de „christelijke” school financieel gelijkgesteld werd met de openbare.

Toen pas hadden die ouders hun zin. Hun kinderen gingen naar de eigen school, opgericht en bestuurd door de ouders. Nu nog denken velen dat alleen de bijzondere school de school van de ouders is. In de praktijk echter blijkt al jaren dat een school besturen toch het werk is van deskundigen, meestal betaalde krachten, zodat de direkte invloed van de ouders vrijwel nihil is.

Bij het openbaar onderwijs kent men reeds lang de oudercommissies die wettelijk voorgeschreven zijn. In de wet staat „de oudercommissie bevordert de bloei van de school door bij de ouders belangstelling te kweken”.

Een weinig harde formulering. We weten allemaal wel dat zonder de stimulerende belangstelling van thuis op een school nauwelijks goed les kan worden gegeven.

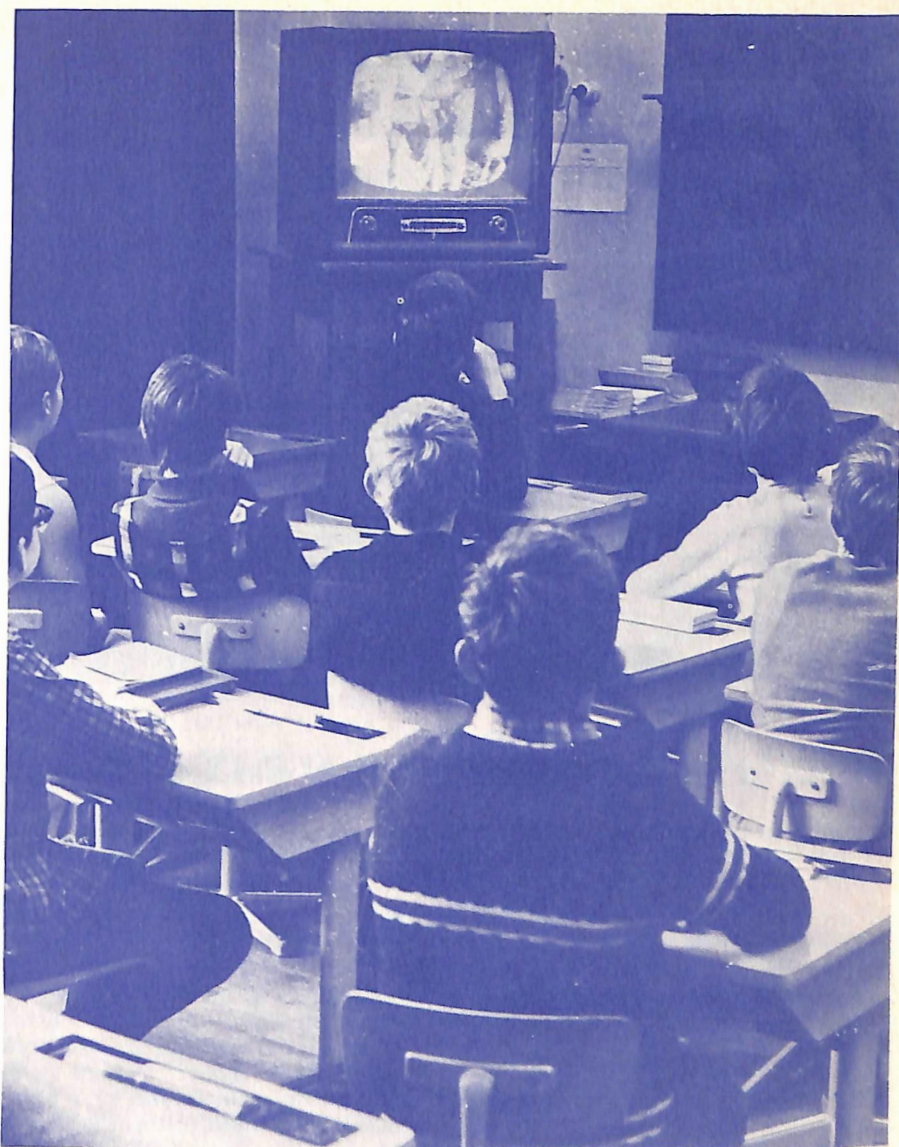
Maar met „bloei bevorderen” kun je vrijwel alle kanten uit.

De een maakt reclame voor de school door huisbezoek, de ander door middel van schoolsportwedstrijden, floralia, teken- en handwerktoonstellingen. Een derde gaat geld ophalen voor extra materiaal dat de gemeente niet aanschaft, zoals kampeerspullen, videorekorder, piano etc.

Er zijn tal van scholen waar de ouders hand- en spandiensten verrichten, zoals het begeleiden van kinderen naar het zwembad, op schoolreizen, hulp bij het oversteken, het kافتen van boeken, stencilwerk, het maken van lesmateriaal.

Het echte lesgeven liet men echter over aan de onderwijzer. Hetgeen ook geheel overeenkomstig de wet is, voor de klas staat een gediplomeerde leerkracht. Ouders kunnen het onderwijs wel ondersteunen, bij hun eigen kinderen. Thuis met hen lezen, goede boeken en goed speelgoed aanschaffen, naar de dierentuin of het museum gaan, langs de sloot en door de wei wandelen.

Maar... hoeveel ouders doen dat? De ouders die dat doen bezoeken de ouderavonden, spreken met de onderwijzers, worden op de hoogte gehouden van de vorderingen en de moeilijkheden, van hun kinderen en wellicht ook horen ze iets van de moeilijkheden van andermans kinderen.

Ja, en dan wordt de volgende stap gezet. Kunnen we in de school, in de klas, iets doen? Kunnen we helpen bij het lezen, bij de handenarbeid, handwerken, biologie? De wet zwijgt over deze vorm van ouderparticipatie (in de wet komt het hele woord niet voor). Formeel: ouders die zich zo intensief willen bezighouden met het onderwijs gaan vragen stellen, gaan meedenken over de schoolorganisatie en de inhoud en de doelstellingen van ons onderwijs.

Maar alweer: hoeveel zijn er?

Hoeveel ouders hebben veeleer een angst, afkeer, onverschilligheid jegens de school overgehouden uit hun jeugdijaren?

Hoeveel ouders hebben de school ervaren als een leerinstituut waarin ze tekortschoten, omdat nu eenmaal op de school van hun jeugd eenzijdig de nadruk werd gelegd op de verstandelijke ontwikkeling.

Moeten we nu allereerst onze aandacht schenken aan die ouders?

Moeten we hen trachten te motiveren? Laten we ons doel niet voorbijschieten. Waar gaat het om. In de eerste plaats om het kind.

Hoe krijgen we een school die onze kinderen een zo goed mogelijke en veelzijdig mogelijke opvoeding garandeert.

Als we onze aandacht eerst zouden richten op die ouders met een te geringe belangstelling maken we een omweg. We maken dan het leren omgaan met ouderparticipatie onnodig moeilijk, met alle kans op mislukkingen! Laat eerst op een groot aantal scholen geëxperimenteerd worden met actieve ouderparticipatie (hulp in de klas)

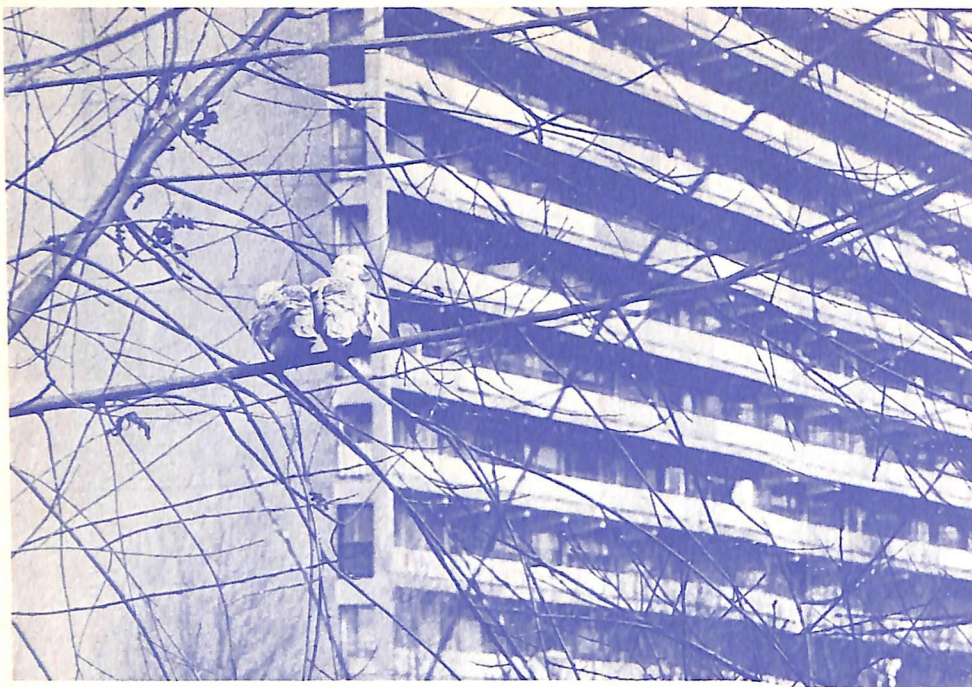
onder verantwoordelijkheid van de leerkracht en met toestemming van het schoolbestuur, gemeente en het hoofd van de school. Laat een aantal ouders meedenken en meebeslissen over leerplannen en de organisatie van de school. Laat de ouders meebeslissen over de benoeming van een hoofd en eventueel andere leerkrachten.

Geef ook de onderwijzers de kans in te spelen op de ouderparticipatie. Begrijpelijkwijjs bestaat er bij hen grote aarzeling. Haal je geen extra moeilijkheden binnen je school. Niet elke ouder is geschikt en sommige ongeschikte ouders willen misschien juist zo graag. Hoeveel tijd gaat er in zitten, is die tijd nuttig besteed?

Nu al is het vaak moeilijk genoeg ouders die een artikel gelezen hebben over een of ander onderwerp waarvoor ze enthousiast zijn geraakt en dat ze ook zo graag ingevoerd willen zien op de school van hun kinderen er van te overtuigen dat deze activiteit nu net niet in deze school past. Kortom, redenen om het niet te proberen zijn er altijd genoeg te bedenken. Ouders en leerkrachten zullen overtuigd moeten worden van het nut en de mogelijkheid van realisering.

Moeten we nu met alle kracht streven naar een wettelijke regeling van de ouderparticipatie? Nog niet, dacht ik. Een ouderparticipatie die zonder voldoende en gevarieerde experimenten ingevoerd wordt, opgelegd wordt, is gedoemd te mislukken.

(vervolg op pagina 7)

Plaatsbepaling van de „humanistic psychology”

Dit artikel is niet bedoeld als schets van de „humanistic psychology” – hiervoor zijn andere publikaties geschikter ¹⁾ – maar als poging tot plaatsbepaling ervan binnen de wetenschappelijke en de humanistische traditie.

De vertaling „humanistische psychologie” heeft tegenwoordig burgerrecht verworven, hoewel ze op een misverstand berust. Ik weet nog heel goed, dat toen ik de term voor het eerst hoorde, de kwaadaardige vraag bij mij opkwam: is er dan ook een hervormde of katholieke psychologie? omdat ik best wist dat dit onderscheid niet bedoeld werd. Het misverstand schuilt in de gedachte dat „humanistic” klakkeloos met „humanistisch” vertaald kan worden.

„Humanism” heeft in het Engels een aantal betekenissen, waarvan de belangrijkste zijn:²⁾

- „devotion to human interests”, dus een centraal stellen van de mens in denken en doen,
- „religion of Humanity”, waarmee niet anders dan bij ons bedoeld wordt „de levensovertuiging, die probeert leven en wereld te begrijpen uitsluitend met menselijke vermogens”³⁾
- „literary culture, esp. that of the humanists” en is dan de aanduiding van de – literaire – alfa-traditie van mensen, die de „humanities”, de humaniora of geesteswetenschappen zoals filosofie en taalwetenschap beoefenen. „Humanism” staat in deze betekenis tegenover „naturalism”, de bèta-mentaliteit van de natuurwetenschappers.

In het Nederlands kennen we deze laatste betekenis niet toe aan „humanisme” en dat is eigenlijk gek, want de humanistische traditie heeft zich inderdaad mede voortgezet in de geesteswetenschappen. Deze zijn namelijk ontstaan uit de „studia humaniora” van de Renaissance-humanisten, de studies „menselijker” dan de theologie, de bestudering van geschriften uit de Oudheid, waarbij het niet om kennisoverdracht maar om vorming van de menselijke geest ging.

Deze mentaliteit, die nog voortleeft in onze gymnasia, de literaire faculteiten, maar ook in ons hele opvoedings-ideaal is een belangrijk stuk humanistisch erfgoed.

We moeten eigenlijk van twee humanistische tradities spreken, de levensbeschouwelijke en de geesteswetenschappelijke. In de levensbeschouwelijke gaat het – om maar enkele topics te noemen – om verantwoordelijkheid, redelijkheid, zedelijkheid, gerechtigheid en medemenselijkheid. In de geesteswetenschappelijke humanistische traditie gaat het om vorming, zelfontplooiing, groei en creativiteit. Er bestaan dus geen principiële verschillen tussen beiden, er is wel sprake van duidelijke accentverschillen. De eerste is meer ethisch en beschouwend, de tweede meer activerend en belevend. De eerste is meer te vinden in het Europese humanisme, de tweede in het Amerikaanse.

De „humanistic psychology” nu vindt zijn plaats voornamelijk in deze tweede humanistische traditie en daar is m.i. in Nederland te weinig aandacht aan geschonken. „Humanistic” staat niet tegenover „godsdienschtig” maar tegenover „natuurwetenschappelijk”. De „humanistic psychology” analyseert niet slechts „meetbaar gedrag” zoals de behavioristische psychologie en niet slechts het „driftmechanisme” van de mens, zoals de psycho-analyse zou doen, maar heeft de aandacht voor de hele mens. Ze maakt daarbij geen gebruik van de analyse, letterlijk de „ontleding” als methode maar van het „Verstehen”, het inlevingsvermogen van de mens. Ze probeert de mens in zijn totaliteit te begrijpen en onderzoekt de omstandigheden, waarbinnen mensen tot een rijker innerlijk leven, tot zelfverwerkelijking kunnen komen. Daarbij heeft ze meer dan de genoemde scholen aandacht voor psychisch gezonde mensen, mensen, die hun mogelijkheden optimaal weten te verwerklijken. „Humanistic psychology” is dus niet een slechts beschrijvende en verklarende wetenschap, op grond waarvan therapie bedreven kan worden, maar is zelf „therapie”, d.w.z. een voortdurende uitnodiging tot innerlijke

verrijking. De titels van de boeken zeggen het al: geen „Neurosenleer” of „Agressie”, maar „Ik ben o.k. – Jij bent o.k.”, „Blij”, „Ken uw zelf”, en „Genieten”.³⁾

Het zich afzetten van de „humanistic psychology” tegen de andere psychologische scholen doet wat onrijp aan. Deze hebben ons immers al heel wat over de mens geleerd en er zijn toch genoeg moderne en flexibele behavioristen en psycho-analytici, die zich niet alleen meer star aan hun methode houden maar de hele, gezonde mens op het oog hebben. Aan de andere kant bestaan er ook in Nederland in de psychotherapeutische wereld wantoestanden zoals uitgebeeld in films als „Family life” en beschreven in „Wie is van hout...”⁴⁾ De „humanistic psychology” heeft dus door haar alternatieve opstelling t.o.v. de gevestigde wetenschappelijke en psychotherapeutische orde zeker een kritische functie, maar is verder qua inhoud en aanpak – hoewel broodnodig – eerder aanvullend dan vervangend.

Iets dergelijks kunnen we ook zeggen over het humanistische van de „humanistic psychology”. Ook hier heeft ze de kritische functie van het op de korrel nemen van de overbeschouwelijke, overrationele en daardoor kille en „kale” sfeer, die ook het Nederlands levensbeschouwelijke humanisme kenmerkt.⁵⁾ Ze kan hieraan warmte bieden, speelsheid, een herwaarderung van het gevoel en zelfs een zekere vorm van maatschappijkritiek, maar ze kan de levensbeschouwing, de redelijkheid, de zedelijkheid, de verantwoordelijkheid en de fundamentele maatschappijkritiek niet vervangen.

Gelukkig heeft het H.V. de uitdaging van de „humanistic psychology” aanvaard door moderne vormen van groepswork, zoals ontmoetings- en trainingsgroepen in zijn vormingspakket op te nemen, door ruimte ervoor te scheppen in de opleiding aan het Humanistisch Opleidings Instituut en door er regelmatig in publiciteitsorganen aandacht aan te besteden.⁶⁾ Hopelijk zal er hierdoor inderdaad wat meer warmte, speelsheid, creativiteit en daardoor jeugd in het Vaderlandse humanisme komen. Maar ook hier is dit alles geen vervanging maar een – m.i. hoognodige – aanvulling op het levensbeschouwelijk en ethisch getinte humanisme van de Beginselverklaring en kan hierdoor kritisch doorlicht pas met recht humanistische psychologie genoemd worden.

Albert Nieuwland

¹⁾ Zie bijvoorbeeld het artikel van Kosse en Romeijn: „Humanistische psychologie: uitdaging” in de „Humanist van 24 juni ’72”. Dit artikel en andere zijn opgenomen in de documentatiemap „Humanistische psychologie” te bestellen bij het Centraal Bureau. Verder worden er 4 radio-uitzendingen van het Verbond aan gewijd in de maand november. Een gespecialiseerde boekhandel is „De ronde regenboog”, Van Eeghenstraat 38, Amsterdam, die ook een bulletin uitgeeft.

²⁾ „The Concise Oxford Dictionary”, 1959.

³⁾ Prof. dr. P. C. Kuiper: „Neurosenleer”, Deventer 1972. F. Hacker: „Agressie, de verloedering van de moderne wereld”, Amboboeken, 1972.

Thomas A. Harris: „Ik ben o.k. – Jij bent o.k., hoe wij kunnen leven en laten leven”, Amboboeken, 1973.

William C. Schutz: „Blij, het verrijken van het menselijk bewustzijn”, Alphaboeken, 1970.

Perls, Goodman, Hefferline: „Ken uw zelf!” Bakker, Den Haag. 1972.

Alexander Lowen: „Genieten, hoe het te bereiken”, Alphaboeken, 1974.

⁴⁾ Jan Foudraïne: „Wie is van hout...”, Amboboeken.

⁵⁾ Vraaggesprek met prof. dr. P. Thoenes in „Het woord van de week”, van 7 oktober 1973.

⁶⁾ Zie noot 1). Verder het blad van het groepswork-H.V. „Ont-moeten”, redactie en adm. J. W. Brouwersstraat 18, Amsterdam.

GEESTELIJKE VERZORGING

Korte berichten

In de zomer heb ik wat systematische artikelen kunnen schrijven. Nu alle groepen en vergaderingen weer draaien, is daar minder gelegenheid voor. In de winter moet deze rubriek maar 'n soort dagboek worden, dan is er ook meer behoefte aan diverse informatie.

De dokter en ik

Een van onze medewerksters is verlamd geraakt; totaal, behalve hoofd en armen. Voorgoed. Oorzaak was een medische fout, bij bestraling.

Fouten zijn menselijk, al weegt het hier uitermate zwaar. Maar de oorzaak is haar aanvankelijk niet meegedeeld. Dat was – er zijn nog andere gevallen ook – „niet in het belang van de patiënten”.

Uit al dit ellendige pik ik nu alleen die laatste argumentatie. Hier moet humanisme op de bres staan, de praktische nuancering is werk voor de vakspecialisten.

Uiteindelijk moet niet de arts, maar de patiënt uitmaken wat in zijn belang is. De arts moet informatie aandragen en de hulpmiddelen ter beschikking stellen; natuurlijk ook mee overleggen, hij is mede verantwoordelijk. Maar hij mag niets verheimelijken, niets achterhouden van wat hij zelf weet. Tenminste bij een patiënt, die dat zo wil. De dokter is niet baas over mij, maar een dienstverlener, op de gevoeligste punten van m'n bestaan.

Kan ik bij u altijd rekenen op volledige informatie? Zo kan ik met m'n huisarts beginnen. Heel wat dokters zijn al zo, maar

of ze steeds meer zo worden, dat hangt ook van hun patiënten af.

Ons medelid, bovengenoemd, zet de rest van haar leven in voor een stuk strijd om openheid en rechtsherstel. Moet je daarvoor eerst zó gekluisterd zijn?

Trouwen is niet alles

Een deel van onze medewerk(st)ers-gv, is tevens plaatselijk gespreks-adviseur bij het LCH, landelijk centrum voor huwelijkscontacten. Zij stuiten nogal eens op mensen, die teveel verwachten van een vaste partner. Zolang je die niet hebt, ben je „eenzaam”.

We proberen dan iemand te helpen in de richting van alleen-kunnen-zijn en tegelijk wat fijne en eerlijke contacten te vinden, meer dan één. Maar daar is het LCH niet voor. Sociëteiten en verenigingen van alleenstaanden doen al iets, en deelname aan sociale activiteiten kan een stuk vervulling brengen, ook wat relaties betreft.

Toch blijft er een behoefte aan iets meer persoonlijks. Reeds op de scholen zou, naast intellectuele vorming en lichamelijke oefening, ook een aantal uren moeten zijn voor opvoeding in het persoonlijke en relationele leven. „Ik heb zoveel geleerd, maar niet hoe ik leven kan”.

Intussen, zolang we nog met deze achterstand zitten, wordt een goed begin gemaakt door therapie-groepen en relatie-trainingen. Ook door de ontmoetingsgroepen van het HV en door onze „contactgroepen gv”. Een stuk maatschappelijke activering en geestelijk perspectief kan daaraan verbonden worden. Die contactgroepen gv zijn schaars, we hebben nog weinig begeleiders

daarvoor. Vandaar, dat we al het mogelijke doen om die te vinden en te trainen.

Trainingsgroepen gv

Wel te onderscheiden van contactgroepen gv. In laatstgenoemde komen mensen samen, om over hun persoonlijke problematiek te spreken en daar een effectieve verwerking voor te vinden.

In de trainingsgroep worden medewerkers gevormd. We oefenen ons in luisteren, in gevoels-uitwisseling en feedback („hoe kom ik over?”), in probleembenadering en in toetsing van dit alles aan je dagelijks leven.

Eén zo'n groep loopt thans in Utrecht, in januari beginnen er enkele nieuwe. Waar, dat hangt van de aanmeldingen af. Die kunnen worden ingezonden aan ondergetekende, liefst met enige toelichting over leeftijd, beroep en reden van aanmelding.

Paul Kruyswijk

Onderwijs

(vervolg van pagina 5)

Experimenteren en blijven denken. Denk aan de mogelijke gevolgen. Uiteindelijk moeten alle (d.w.z. zoveel mogelijk) ouders opvoedingsbewust en onderwijsbewust gemaakt worden. Zullen zij dan tevreden zijn met het huidige onderwijs? Zullen zij niet een wezenlijk andere aanpak vragen om de bij traditie cultuurarme bevolkingsgroepen betere kansen te geven. Zullen zij geen wenspakket op tafel leggen m.b.t. het voortdurend onderwijs naast de jaren van de verplichte vorming een mogelijkheid tot herscholing, bijscholing zowel algemeen vormend als wetenschappelijk? Maar of dat nog op een „school” gebeurt is nog de vraag. De diverse media zullen een veel grotere taak krijgen dan nu het geval is. De kosten voor het ontwerpen van leerprogramma's en toetsen zullen dermate stijgen, dat schooltjes, scholen, scholengemeenschappen er anders uit zullen gaan zien. Rationeler, efficiënter, niet meer opgedeeld in richtingen.

Maar voor het zover is, moet er nog veel gepraat worden in school, thuis, en in het parlement over middenschool, samenwerkingsschool en ouderparticipatie.

in dit nummer:

Hoofdbestuur
pag. 2

Uit een ver land
pag. 2

Ons Coornherthuis in financiële
nood
pag. 3

Aktuele zaken m.b.t. het (openbaar)
onderwijs II
pag. 4

Plaatsbepaling van de
„humanistic psychology”
pag. 6

Geestelijke verzorging
pag. 7

Nieuws uit de gemeenschappen
pag. 8

Noordelijke provincies

Oefengroep voor meewerken in de geestelijke verzorging. Te Zwolle op 6 zaterdagen in dec. en jan. Kosten f 100,—, reductie mogelijk.

Aanmelding bij Paul Kruyswijk, uiterlijk 28 november.

Humanistische Mil. tehuizen

De september-actie van Humanistisch Thuisfront – waaraan ons Radio- en Televisie-sector medewerking verleende – heeft dit jaar het bedrag van rond f 60.000,— opgeleverd. Proficiat Thuisfront!

Nieuw H.S.H.B.-huis geopend

In september jl. werd „De Polbeek” te Zutphen geopend.

Dit H.S.H.B.-complex omvat 49 woningen voor zelfstandige bewoning door bejaarden alsmede een verzorgingshuis met 106 bedden en 8 ziekenbedden.

De totale bouwkosten van dit project bedroegen rond f 10.000.000,—.

RADIO-UITZENDINGEN

Hilversum II, van 9.30 - 10.00 uur
17 november
Humanistische psychologie/
actualiteiten
24 november
Humanistische psychologie/
actualiteiten

TELEVISIE-UITZENDINGEN

Nederland II, om ± 22.20 uur
17 november
of een uitzending over productie/
consumptie
of een uitzending over de F.A.O.:
wereldvoedselproblematiek
1 december
Amnesty International

NIEUWS UIT DE GEMEENSCHAPPIEN

Gemeenschap Amsterdam

Evenals bij ons voorjaarsweekend op het Koos Vorrinkhuis, Lage Vuursche, kregen de organisatoren ook nu bij de voorbespreking met de Nivonmensen weer te horen: „Oh, humanisten dat zijn van die ernstige, zwaar bomende mensen”. Ook nu werd ons echter aan 't eind van dit weekend in Hoek van Holland weer te kennen gegeven, dat humanisten toch wel verschrikkelijk mee kunnen vallen. Zelfs uitbundig kunnen lachen en zingen, naast de ernstige aandacht, voor het programma op levensbeschouwelijk gebied, dat ons bindt om lid te zijn van het Hum. Verbond.

We kunnen dachten we zeker allemaal bemen, dat ons herfstweekend in Hoek van Holland, georganiseerd door R'dam en A'dam buitengewoon goed geslaagd is. „Een machtig weekend”, zeiden sommigen na afloop.

Zaterdagochtend werd ons door „de gemeenschap Rotterdam”, in hun prachtige huisvesting, een buitengewoon prettige ontvangst bereid.

Enige bestuursleden van deze gemeenschap vertelden ons iets over de R'damse H.V. activiteiten.

Na een inleidend praatje, door een lid van het H.V. tevens lid van de „Rijnmondraad” bezocht de groep deelnemers het imposante Botlekgebied.

Zowel bij het kennismakingsspel als aan het avondprogramma o.l.v. Albert Nieuwland, die op zijn beproefde wijze probeerde wat taboe's te doorbreken om tot contactverruiming te komen, heeft men met volle inzet meegedaan. De slotfase van het kennismakingsspel bestond uit het bijéénbrengen van enige kernzinnen, die een opwekking bevatte om naar de conferentie

van 10 november '74 in Amersfoort te gaan.

De zondagochtend luisterden velen naar het H.V. radioprogramma, waarna een korte- of lange wandeling gemaakt werd. De resterende tijd bracht men door met onderlinge gesprekken en community singing.

We besloten het weekend in een kring met „Auld long syne”, waarna de Nivonvrijwilligers met een toespraakje en „lang zullen ze leven” bedankt werden voor hun toegewijde verzorging.

Ook de organisatoren, die wel 't nodige werk te verstouwen hebben gekregen ontvingen een hartelijk applaus.

Mogen we vanaf deze plaats – Tonny de Bruin – fam. te Dreu en Bep en Rob Eckhard – nog eens indringend bedanken voor al hun werk.

Het was met recht „een machtig weekend”.

Gemeenschap Alkmaar

„Waarom doet het Humanistisch Verbond zo weinig kunst in zijn programma?” Het is eigenlijk allemaal met die simpele vraag begonnen. Na het Zondagochtendprogramma van het Verbond rinkelde de telefoon en kreeg ik deze vraag op mijn toch nog nuchtere maag.

Vraagsteller was de arts-kunstenaar Dé Granaat uit Bergen. Geen lid, maar trouw luisteraar naar onze programma's! Je moet wel even met je ogen knippen als je die vraag zo maar ineens voor je voeten krijgt; want is het eigenlijk wel waar?

De gemeenschap Alkmaar, waar Bergen onder resorteert, behoeft zich de vraag in ieder geval niet zo erg aan te trekken, want er zijn elk jaar ochtenden of avonden geweest, die in het teken van de kunst stonden.

Misschien juist daarom „zijn we erop gedoken”. Het gewest werd erbij gehaald en er kwam een héél week-end tot stand. Een week-end dat stond in het teken van de beeldende kunst. Bergen is natuurlijk landelijk bekend als „kunstenarsdorp” en het klimaat is er dus gewoon geschikt voor. Het week-end werd gehouden in het Doopsgezind Broederschapshuis te Schoorl (dàarover straks meer!) en een kleine veertig Noordhollanders lieten zich inschrijven. Mét kinderen, want er was goede oppas! Vanaf vier uur kwamen ze binnendruppelen. Van zes tot zeven een gezellige broodmaaltijd. Daarna wat spelletjes met kleinen en groten, bijzonder gezellig en leuk. Om 9 uur een inleiding door de graficus Jan Michels uit Haarlem over Kunst en Humanisme na wat napraten naar bed.

Op zondagochtend: „Kijken bij kunstenaars”. Met een sliert auto's naar Jaap Sax, naar Ans Wortel, naar Jaap Tol en naar andere bekende en minder bekende kunstenaars. Ieder naar de kunstenaar van zijn keuze. Sommige naar een groot bejaardenhuis, waar het woon en leefklimaat, sinds kort, door het plaatsen van kunst-

werken op alle afdelingen prettiger is geworden.

Natuurlijk kwam iedereen wat laat „op de warme maaltijd” en was er 's middags een gesprek met enkele kunstenaars over alles was ons allemaal bezig had gehouden: Kunst en humanisme!

Gewestelijk- en afdelingsvoorzitter Ferry Koeman schreef daarover: „Het is opvallend dat steeds meer kunstenaars in onze tijd zich bezig houden met de gewone menselijke waarden en gevoelens. Stonden

SAMEN OVERLEVEN

Nog één regionale bijeenkomst: Eindhoven

Het hoofdbestuur nodigt alle leden en belangstellenden uit over de overlevingsproblematiek met elkaar van gedachten te wisselen en te zoeken naar oplossingen.

Daartoe organiseerde het hoofdbestuur op vijf verschillende plaatsen in ons land op zaterdagmiddag grote discussiebijeenkomsten.

De laatste bijeenkomst is: 23 november in **Eindhoven** in het Philips Ontspanningscentrum (aan de Mathildelaan).

We beginnen om **één uur** en eindigen om **vijf uur**.

De deuren gaan open om half één. De toegangsprijs bedraagt f 2,50.

vroeger de meeste kunstenaars in dienst van kerkelijke en wereldlijke gezagsdragers en beeldden ze hun macht en grootheid uit, tegenwoordig richten veel kunstenaars zich tot „gewone mensen”, zoeken menselijke verhoudingen weer te geven en bestrijden traditionele dwang en verouderde taboe's. Moderne kunstenaars voelen vaak

humanistisch en zoeken de aanraking met het grote publiek (galeries, boetiekjes en kunstmarkten). Zoeken humanisten ook de kunst?”

Er is én tijdens de inleiding én tijdens de discussie enorm veel gezegd. Soms liepen de gesprekken een andere kant uit dan wellicht de bedoeling was, maar iedereen was het er over eens dat de gesprekken waardevol zijn geweest. De kunst met betrekking tot de religie is er misschien niet voldoende uitgekomen. De bezoeken aan de kunstenaars thuis was voor velen een hoogtepunt en soms zelfs een openbaring.

De sfeer bij de deelnemers was uitermate gunstig. De opmerkelijke onverdraagzaamheid van onze doopsgezinde „broeders en zusters”, die samen en onder leiding van hun dominee ook een week-end bijeenkomst hadden in het zelfde pand, kon daar niets aan veranderen. Persoonlijk heb ik kunnen vaststellen dat humanisten een enorm incasseringsvermogen hebben. Heel sterk kwam dat tot uiting toen op een gegeven moment onze goede voorzitter Koeman, na de maaltijd, óók even het woord wilde nemen. „Ons” dominee vuurde onophoudelijk een reeks vermaningen, richtlijnen en voorschriften op ons af. Koeman stond op en begon zoals dat zijn gewoonte is met: „Waarde vrienden”. Hij werd prompt gecorrigeerd door de dominee die vinnig stelde dat hij, de dominee, hier de leiding had en niet Koeman. Van verbouwerendheid en uit een tolerante verdraagzaamheid hernam Koeman zijn plaats en hield zijn mond. Ik vernam dat ons gezelschap bij het ontbijt zelfs een bijbellezing heeft moeten aanhoren. Jammer dat ik daar niet bij geweest ben, want ik had uitsluitend onze beginselverklaring maar eens voorgelezen.

Over één punt was echter iedereen het eens. Een goed initiatief, een fijn weekend met onderling waardevolle contacten en dus beslist voor herhaling vatbaar. Maar nooit meer in het doopsgezind broederschapshuis te Schoorl.